

Contextul politicilor

Potrivit Declarației ONU privind eliminarea violenței împotriva femeilor (1993), prin violență împotriva femeilor (VIF) se înțelege „orice act de violență bazată pe gen din care rezultă sau este posibil să rezulte pentru femei traumatisme sau suferințe fizice, sexuale sau psihologice”. Toate formele de violență împotriva femeilor încalcă și afectează grav sau anulează posibilitatea femeilor de a se bucura de o serie de drepturi ale omului, în special de drepturile fundamentale la viață, securitate, libertate, demnitate și integritate fizică și emoțională, și de aceea nu pot fi trecute cu vederea de către guverne.

Consiliul Uniunii Europene a adoptat trei seturi de concluzii:

- În 2010, Consiliul a subliniat necesitatea consolidării activității de culegere a datelor referitoare la prevalența violenței împotriva fetelor și femeilor.
- În 2012, Consiliul a cerut statelor membre să „se asigure că se oferă suficiente servicii de sprijin pentru victimele violențelor și că acestea aplică principiul egalității de gen” și a adresat un apel/a solicitat Comisiei să aibă în vedere instrumente juridice suplimentare și să elaboreze o strategie europeană privind combaterea violenței bazate pe gen.
- În 2014, Consiliul a invitat statele membre să soluționeze probleme precum neraportarea cazurilor de violență, îmbunătățirea accesului la servicii și instituirea unor modalități de finanțare adecvate și durabile pentru combaterea violenței bazate pe gen și a mutilării genitale a femeilor.

Directiva de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității (Directiva 2012/29/UE)

- Recunoaște că violența împotriva femeilor este violență bazată pe gen și subliniază necesitatea existenței unor servicii specializate destinate grupurilor vulnerabile de victime, cum ar fi femeile victime ale violenței sexuale.

Directiva privind ordinul european de protecție în materia dreptului administrativ, civil și penal:

- Se asigură că ordinele de restricție și de protecție emise într-un stat membru al UE pot fi recunoscute pe întregul teritoriu al UE. Femeile care au fost victime ale violenței domestice sunt protejate împotriva agresorilor lor în cazul în care călătoresc sau se deplasează oriunde în UE.

Regulamentul 606/2013 privind recunoașterea reciprocă a măsurilor de protecție în materie civilă

Comisia Europeană

- A finanțat numeroase proiecte europene având ca scop eliminarea violenței împotriva femeilor, în cadrul programelor Daphne III și PROGRESS, și va continua cu programul „Drepturi, egalitate și cetățenie”, suplimentat din fondurile primite în cadrul programului „Justiție”.
- Demnitatea, integritatea și încetarea violenței bazate pe gen constituie un domeniu prioritar în cadrul Strategiei Comisiei pentru egalitatea între femei și bărbați (2010-2015).
- În 2013, Comisia a anunțat o comunicare în domeniul politicii privind eliminarea mutilării genitale feminine (MGF), precum și o serie de acțiuni, și a invitat statele membre să adopte măsuri concrete.

Obiectivele strategice ale Platformei de acțiune Beijing+20 și indicatorii UE

- D.1.** Adoptarea unor măsuri integrate pentru prevenirea și eliminarea violenței împotriva femeilor
- D.2.** Studierea cauzelor și consecințelor violenței împotriva femeilor, precum și a eficacității măsurilor de prevenire
- D.3.** Eliminarea traficului de femei și acordarea de asistență victimelor actelor de violență comise în contextul prostituției și al traficului de persoane

Consiliul UE a aprobat o serie de indicatori în acest domeniu, propuși de președințiile spaniolă și daneză în 2002 și de președinția irlandeză în 2004. În 2012, președinția cipriotă a revizuit un indicator referitor la sprijinul acordat victimelor. În prezent, există 10 indicatori în acest domeniu, care vizează în principal violența domestică împotriva femeilor și/sau actele de violență în cuplu, precum și hărțuirea sexuală la locul de muncă.

Baza de date „Femeile și bărbații în UE – fapte și cifre”, elaborată de Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, furnizează cele mai recente date și informații și este disponibilă la adresa <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Concluzii în urma analizării datelor disponibile la nivelul UE

Violența bazată pe gen este tratată din ce în ce mai mult ca o prioritate în statele membre

De la ultimul bilanț general al Platformei de acțiune Beijing+20 efectuat la nivelul UE, statele membre au înregistrat progrese semnificative în acest domeniu în ceea ce privește adoptarea de noi acte legislative și elaborarea și aplicarea unor noi măsuri care vizează diversele forme de violență. Mai multe state membre au luat măsuri pentru a introduce definițiile violenței domestice bazate pe gen și actelor de violență în cuplu în dreptul penal.

În ultimii cinci ani, a existat un consens clar la nivelul UE pentru adoptarea și punerea în aplicare a unor planuri naționale de acțiune care să pună capăt violenței împotriva femeilor, planuri care au fost adoptate de către majoritatea statelor membre. Majoritatea planurilor și strategiilor naționale vizează violența domestică, dar și alte forme de violență, precum violența fizică, violența sexuală, violența psihologică, urmărirea în scopul hărțuirii, mutilarea genitală feminină, feminicidul și hărțuirea sexuală la locul de muncă.

Se acordă insuficient sprijin de specialitate femeilor care au suferit acte de violență

Serviciile de sprijinire a femeilor nu se limitează la a oferi sprijin individual anumitor femei, ci joacă și un rol major în sporirea gradului de conștientizare și în schimbarea atitudinilor în societate. În 2012, 17 state membre au instituit o linie națională de asistență telefonică pentru femei, iar 25 de state membre au pus la dispoziție adăposturi speciale pentru femei.

Între 2012 și 2013 au fost observate unele schimbări pozitive, pe măsură ce s-au deschis noi adăposturi pe întregul teritoriu

al UE. Cu toate acestea, aproape toate rapoartele realizate în baza Convenției pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeii (CEDAW) au indicat faptul că finanțarea destinată serviciilor specializate de sprijinire a femeilor fie a fost diminuată, fie este insuficientă sau nesustenabilă. Finanțarea destinată furnizării unor servicii sustenabile și de bună calitate pentru sprijinirea femeilor nu este încă asigurată pe teritoriul UE, deși este extrem de necesară.

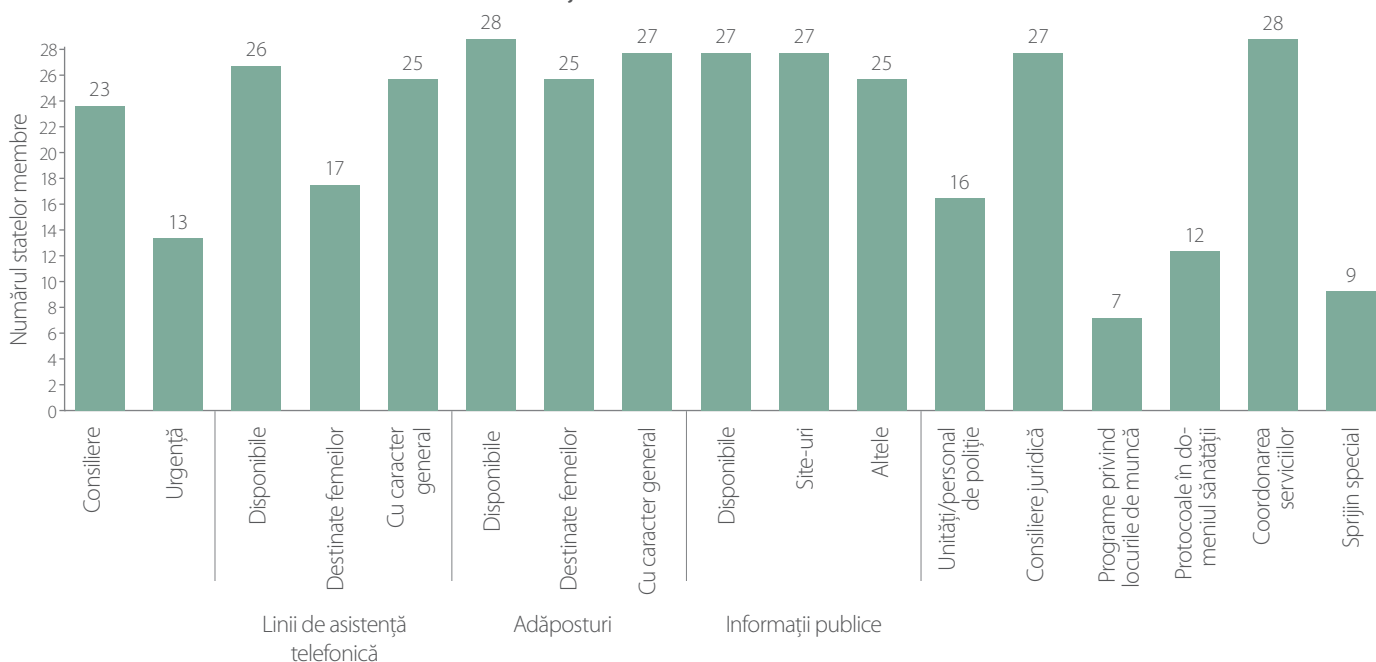
Sistemele de sănătate abordează din ce în ce mai mult violența împotriva femeilor

Nevoia de a organiza un răspuns eficient față de violența împotriva femeilor în cadrul sistemului de sănătate a fost recunoscută la o scară din ce în ce mai largă în UE în ultimii cinci ani și a fost confirmată de ancheta Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, în care se arată că majoritatea femeilor care supraviețuiesc violenței apelează inițial la sectorul de sănătate pentru a primi asistență. Pe lângă organizarea de cursuri de formare, elaborarea de orientări și de protocoale care să prevadă direcționarea victimelor către serviciile de asistență specializate constituie un aspect esențial pentru sectorul de sănătate. Pentru a permite direcționarea victimelor, este necesar să existe un centru sustenabil care să ofere servicii femeilor care au fost victime ale violențelor. În prezent, doar 12 state membre au introdus astfel de protocoale.

Statele membre susțin eforturile de îmbunătățire a disponibilității, calității și comparabilității datelor referitoare la violența împotriva femeilor

În perioada 2000-2014, toate statele membre ale UE au efectuat cel puțin un studiu de prevalență cu privire la violența împotriva femeilor. Sursele de date administrative privind diferitele forme de violență împotriva femeilor sunt cel mai adesea reprezentate de poliție, fiind urmate de sursele judiciare (statisticile instanțelor) și de surse din alte sectoare (sănătate, servicii sociale).

SERVICII SPECIALIZATE DE SPRIJINIRE A FEMEILOR CARE AU FOST VICTIME ALE VIOLENȚEI ÎN UE-28, ÎN FUNCȚIE DE TIPUL DE SERVICIU, 2012

Sursa: EIGE, Violența împotriva femeilor – sprijinul acordat victimelor, 2012.

Publicarea, în 2014, a studiului de prevalență la nivelul UE privind violența împotriva femeilor de către Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene a constituit un moment de cotitură în procesul de estimare a prevalenței violenței împotriva femeilor în UE. Potrivit studiului, una din trei femei a suferit, la un moment dat, după vârsta de 15 ani, o formă de violență fizică și/sau sexuală în UE, ceea ce înseamnă 62 de milioane de femei. Una din 10 femei a fost supusă unei forme de violență sexuală, iar o femeie din 20 a fost violată după vârsta de 15 ani.

Programele care îi vizează pe autorii infracțiunilor se bucură de o recunoaștere din ce în ce mai mare

Convenția de la Istanbul (articolul 16) impune instituirea unor programe destinate autorilor actelor de violență împotriva femeilor, care să îi învețe să se comporte nonviolent în relațiile

interpersonale, cu scopul de a preveni alte acte de violență și de a schimba tiparele comportamentale violente. Majoritatea statelor membre oferă astfel de programe autorilor infracțiunilor, cele mai multe dintre ele fiind axate pe tratamentul psihologic sau psihiatric, consiliere și terapie.

Formarea destinată specialiștilor este disponibilă pe o scară mai largă

Se impune integrarea conceptelor legate de violența împotriva femeilor în formarea de bază a specialiștilor, precum și elaborarea unor politici și orientări clare pentru aceștia, pentru a sprijini victimele în mod eficient și pentru a pune în aplicare măsurile existente. În timp ce majoritatea statelor membre au recunoscut importanța formării în acest domeniu, doar o mică parte dintre acestea o finanțează cu regularitate. O parte semnificativă a procesului de formare este asigurată de ONG-uri, care uneori nu beneficiază de niciun fel de finanțare pentru activitățile lor.

Bune practici identificate de EIGE

Formare specializată privind violența domestică pentru viitorii membri ai forțelor de poliție din Marele Ducat al Luxemburgului

În 2003, Luxemburg a adoptat o lege privind violența domestică, ce include evacuarea agresorilor din casă. Legea dispune, de asemenea, crearea Comitetului de Cooperare al Profesioniștilor în Combaterea Violenței, care reunește actorii interesați (ministere, judecătoria, poliție și ONG-uri ce lucrează în domeniul violenței domestice). Ca pas următor, ONG-urile și forțele de poliție ale Marelui Ducat au dezvoltat un modul de formare specială pentru toți noii ofițeri de poliție ca parte a formării lor de bază, modul care a fost deja transmis și ofițerilor angajați ca parte a formării la locul de muncă. Mecanisme privind ghidarea modului de a întocmi rapoarte pentru înaintarea către procurori sau un card de informare pentru victime și abuzatori au completat sesiunile de formare. În 2004, sesiuni de formare de 36 de săptămâni au fost organizate cu grupuri de 20 până la 30 de participanți (1 000 de ofițeri de poliție în total). Începând de atunci, sesiuni de formare periodice au fost organizate pentru grupuri de 60 de persoane din personalul forțelor de poliție, anual.

Formare CAADA IDVA – Regatul Unit

Ațiunea coordonată pentru combaterea violenței împotriva femeilor (CAADA) a dezvoltat un curs de formare pentru a crește calificarea profesională a consilierilor independenți pentru violență domestică, ce lucrează cu victime aflate în situații cu risc mare de abuz. Calificarea este recunoscută de Departamentul de Interne al Regatului Unit și acreditată de rețeaua de colegii deschise la nivel 3. Începând cu 2005, CAADA a format mai mult de 1 700 de consilieri independenți pentru violență domestică, pentru a sprijini echiparea profesioniștilor cu abilitățile de a pune în siguranță victimele abuzului domestic și copiii acestora. Sesiunile de formare au loc pe parcursul a 14 zile, organizate în blocuri de cinci săli de clasă, și oferă profesioniștilor oportunitatea de a dezvolta o paletă de competențe ce includ: interviuare motivațională, aplicarea stadiilor schimbării, ascultare activă, determinare, negociere și modele pro-socială. Din cele 2 500 de cazuri de victime analizate în raportul CAADA pe 2012, „Un loc cu mai multă siguranță”, 63 % dintre victime au raportat că abuzul a încetat odată cu intervenția unui consilier, iar 71 % dintre victime au menționat că s-au simțit mai în siguranță. Cele mai semnificative descreșteri s-au înregistrat în privința abuzului sexual. Victimele au raportat îmbunătățiri și în ceea ce privește bunăstarea lor în urma intervenției unui consilier: 69 % au menționat că li s-a îmbunătățit calitatea vieții și 77 % erau sigure că vor ști cum să acceseze sprijin în viitor.

PROGRESE ȘI OBSTACOLE ÎN DOMENIUL D: VIOLENȚA ÎMPOTRIVA FEMEILOR

PROGRESE

- Vizibilitatea violenței împotriva femeilor a crescut în ultimii ani.
- S-au efectuat noi cercetări și s-au colectat noi date referitoare la violența împotriva femeilor.
- Statele membre au luat măsuri pentru consolidarea cadrului legislativ și instituțional de combatere a violenței împotriva femeilor.
- Măsurile și acțiunile existente pot constitui o bază care poate fi îmbunătățită cu scopul de a combate violența împotriva femeilor, în vederea atingerii standardelor minime pe teritoriul UE.

OBSTACOLE

- Violența împotriva femeilor este un fenomen complex și de amploare, a cărui combatere necesită o voință politică semnificativă și o finanțare consistentă.
- Rapoartele CEDAW au indicat faptul că finanțarea destinată serviciilor specializate de sprijinire a femeilor a fost redusă.
- Sprijinul specializat destinat femeilor care au supraviețuit actelor de violență este, în continuare, insuficient.

Calea de urmat pentru UE

- Este necesar ca statele membre să se asigure că există suficientă voință politică și finanțare pentru a extinde măsurile și acțiunile existente și că aceste măsuri sunt îmbunătățite într-un mod care să garanteze îndeplinirea standardelor minime de sprijin pentru supraviețuitoarele actelor de violență din toate statele membre.
- Colectarea de date referitoare la prevalență și de date administrative de o calitate satisfăcătoare este esențială pentru monitorizarea și implementarea proceselor referitoare la violența împotriva femeilor.
- Formele de violență directă împotriva femeilor trebuie abordate în relație cu normele, atitudinile și stereotipurile (care duc la forme de violență indirectă) ce favorizează violența împotriva femeilor și inegalitatea de gen în general.
- Combaterea violenței împotriva femeilor nu poate avea eficacitate fără a-i angaja și a-i implica și pe bărbați. Întrucât cultura patriarhală, conceptele de masculinitate hegemonică și normele de gen sunt factori determinanți în apariția violenței bazate pe gen, aceasta poate fi soluționată doar cu implicarea bărbaților și pe baza unei evaluări critice a respectivelor structuri patriarhale și concepte de masculinitate hegemonică.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu finden, den Austausch von Wissen unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-277-8

doi:10.2839/706808

MH-04-15-022-RO-N